

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Copernicuse programm ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 911/2010”

COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD)

(2014/C 67/17)

Raportöör: **Edgardo Maria IOZIA**

1. juulil 2013 otsustas Euroopa Parlament ja 6. septembril 2013 nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Copernicuse programm ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 911/2010”

COM(2013) 312 final – 2013/0164 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 2. oktoobril 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 493. istungjärgul 16.–17. oktoobril 2013 (16. oktoobri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 144, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee tervitab ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Copernicuse programm ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 911/2010, mis leiab küll aset üheaastase hilinemisega võrreldes 2011. aastal määratletud programmi optimaalse edenemiskavaga.

1.2 Komitee väljendab heameelt eelkõige selle üle, et liikmesriigid ja Euroopa Parlament on nõustunud komitee kindla seisukohaga lisada Maa seire Euroopa programmi (GMESi) – uue nimega Copernicuse programm – rahastamine mitmeaastasesse finantsraamistikku, mis võimaldab programmi tõepoolest ellu viia, hoolimata asjaolust, et programmi maksumust tuli esialgselt kavandatuga võrreldes 2 miljardi euro võrra vähendada, mis oleks võinud terve programmi ohtu seada. Komisjon on näidanud üles paindlikkust oma veendumuste radikaalsel muutmisel.

1.3 Komitee kinnitab oma tugevat ja vankumatut toetust Euroopa Liidu kosmoseprogrammidele. Galileo ja Copernicus on projekti „Horisont 2020” kaasatud juhtprogrammid, mida iseloomustab innovatsioonisuutlikkus ja tehnoloogiline areng ja mis võimaldavad säilitada Euroopa kosmosetööstuse juhtpositsiooni rahvusvaheliste konkurentide ees ning aitavad kujundada kliima, mis soosib kvaliteetsete ning teadmiste- ja uurimis- põhiste töökohtade loomist.

1.4 Komitee soovib komisjonil paar kuud enne esimese Sentineli eksperimentaalsatelliidi orbiidile saatmist selgelt määratleda Copernicuse programmi juhtimine, mis hetkel ei ole arusaadav. Komitee on seisukohal, et Euroopa kosmosepoliitika kaks peamist osalist – Euroopa Kosmoseagentuur (ESA) ja

Euroopa Meteoroloogiliste Satelliitide Kasutamise Organisatsioon (EUMETSAT) – peavad olema selgelt seotud kosmose- ja meteoroloogiaprogrammide juhtimisprotsessi ja Copernicuse programmi üldise juhtimisega, mis komisjoni põhjendustes selgelt esile ei tule. Kavandatava määruse artikli 12 punktide 4 ja 5 kõhklev sõnastus („võib delegeerida”) tuleb muuta kindlaks („delegeerib”).

1.5 Komitee peab – nagu paljudel eelnevatel kordadel – küsitavaks delegeeritud õigusaktide kasutamist, mis ei peegelda täpselt Euroopa Liidu toimimise lepingu sätteid volituste rakendamise õiguse kohta piiratud perioodiks ja mittepõhitegevuse jaoks. Selliseid delegeeritud õigusakte tuleb üksikasjalikult põhjendada, et luua kõikidele huvitatud osapooltele selge võrdlusraamistik.

1.6 Komitee soovib täpsustada riigihanke reegleid, mis määratlevad ettevõtete osalemistingimused Copernicuse programmis ette nähtud tegevustes. Need reeglid peavad asjakohaselt arvesse võtma väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate nõudmisi, tuginedes Euroopa väikeettevõtlusalgatuses „Small Business Act” sätestatud kulukohustustele ja ühtse turu aktis sätestatud siseturu prognoosidele. Äärmiselt oluline on omada selget ja stabiilset õigusraamistikku, mis reguleeriks erainvesteeringuid.

1.7 Komitee jagab Copernicuse programmi majanduspotentsiaali hinnangut ja nõustub, et see on kooskõlas strateegia „Euroopa 2020” eesmärkidega, lootes kõnealuse määruse kiiret vastuvõtmist, et mitmeaastasest finantsraamistikust ettenähtud tegevused alates 2014. aasta jaanuarist käivitada. Komitee loodab, et märkimisväärselt tugevdatakse toetust leidmaks järgmise etapi teenuseid (*downstreaming*) Copernicuse programmile,

mille eesmärgid on hetkel hästi määratletud, kuid kus ei ole selgust vahendites, mida tuleks määrusesse lisada, delegerides spetsiifilise vastutuse komisjonile.

1.8 Komitee arvates on võimalikult paljude ettevõtete kaasamiseks aluselisel tähtis luua selline platvorm, mis võimaldaks tööpoolest edendada investeringuid, tööhõivet ja arengut. Selleks on komitee arvates hädavajalik teha andmed tasuta ja avalikult kättesaadavaks kõigile Euroopa operaatoritele. Komitee toetab kindlalt kolmandate riikidega läbirääkimiste avamist täieliku vastastikkuse režiimi kujundamiseks selliste riikide tööstusega, kellel on ligipääs andmetele.

1.9 Pidades silmas sellega seotud märkimisväärseid investeringuid ja andmete delikaatsust, nõustub komitee, et Euroopa Liit peaks võtma endale selle süsteemi omandiõiguse. Komitee soovib juhtida tähelepanu asjaolule, et kavandatud määruses ei täpsustata ei Copernicuse omandiõiguse tulevase haldamise ega selle üleandmisega seotud vahendeid, kulusid või sellest tulevavat vastutust. Komitee tervitaks selles punktis suuremat selgust.

1.10 Komitee soovib tungivalt, et kõik Euroopa institutsioonid, iseäranis Euroopa Parlament, kellel on enne laialiminekut lähenevate valimiste eel jäänud pidada vaid mõni töine istungjärk, kiidaksid kõnealuse määruse kiiresti heaks, nõustudes välja pakutud parandustega, et Copernicuse programm saaks jätkuda. Oht, et programmi rahastamine võidakse tühistada, kui seda õigeaegselt heaks ei kiideta, on täiesti reaalne.

2. Sissejuhatus

2.1 Kõnealune määrus moodustab Maa seire Euroopa programmi (GMES) (ülemaailmne keskkonna- ja turvaseire) asjakohase juhtimis- ja rahastamisraamistiku uueks operatiivetapiks alates 2014. aastast. Selleks tunnustatakse kehtetuks määrus (EL) nr 911/2010, millega programm loodi ja mis kehtib kuni 2013. aasta lõpuni.

2.2 GMESi programm nimetatakse selle määruse raames ka ametlikult ümber Copernicuseks.

2.3 Võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut ja eriti selle artiklit 189, käsitletakse kavandatavas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses järgmisi punkte:

1) nime muutmine Copernicuseks,

2) GMESi juhtimine operatiivetapis, et võimaldada komisjonil delegerida tegevusi teatud teenuseosutajatele,

3) rahastamine aastatel 2014–2020.

2.4 Teatises on kokkuvõtlikult esitatud, et „Copernicus koosneb kuuest teenusest: merekeskkonna seire, atmosfääri seire, maismaa seire, kliimamuutuste seire ning hädaolukordade ohjamine ja julgeolekuküsimuste tugiüksus. Copernicus kasutab satelliitidelt ja *in situ* paiknevate anduritelt – näiteks poidelt, õhupallidelt või õhuanduritelt – saadud andmeid, et anda õigeaegset ja usaldusväärset lisaväärtusega teavet ning esitada õigeaegseid ja usaldusväärseid lisaväärtusega prognoose näiteks põllumajanduse ja kalanduse, maakasutuse ja linnaplaneerimise, metsatulekahjude kustutamise, katastroofidele reageerimise, meretranspordi või õhusaaste seire toetamiseks. Copernicus toetab ka majanduse stabiilsust ja kasvu, sest täielik ja vaba juurdepääs seireandmetele ja teabematerjalidele edendab äriiliste rakenduste (järgmise etapi teenused) loomist paljudes eri valdkondades. See kuulub aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” programmide hulka ning on paljudes liidu poliitikavaldkondades avalduva kasu tõttu kaasatud „Euroopa 2020” tööstuspoliitika algatusse”.

2.5 Kosmose programmi on praeguseks rahastatud ligi 3,2 miljardi euro ulatuses, enamjaolt Euroopa Kosmoseagentuuri (enam kui 60 %) kaudu ja ELi fondidest (ligi 30 %) Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamis-tegevuse seitsmenda raamprogrammi kaudu (FP7).

2.6 Operatiivetapi rahastamist, mis seisneb nii GMESi andmete kasutamises kui ka kosmose infrastruktuuri uuendamises, ei saa tekkivate kulude tõttu üksikud liikmesriigid enda peale võtta. EL võtab seega käesoleva määruse kaudu enda kanda vastutuse Copernicuse/GMESi operatiivetapi eest ja selle rahastamise koormuse 3 786 miljoni euro väärtuses (2011. aasta hindades).

2.7 Teatises „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve” (COM(2011) 500 final, 29. juuni 2011) tegi komisjon ettepaneku rahastada GMESi väljaspool 2014.–2020. aasta mitmeaastast finantsraamistikku.

2.8 Komitee oli täiesti vastu komisjoni ettepanekule anda GMESi programmi arendamiseks ja lõpuleviimiseks vajaliku rahastamise ülesanne väljapoole ajutisele fondile ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ ELT C 299, 14.10.2012, lk 72.

2.9 Euroopa Parlament lükkas sellise rahastamise ettepaneku 16. veebruari 2012. aasta resolutsiooniga P7_TA(2012)0062 tagasi. 7.–8. veebruaril 2013 toimunud Euroopa Ülemkogu järeldestes mitmeaastase finantsraamistiku kohta on ette nähtud, et programmi tuleks rahastada finantsraamistiku alamrubriigist 1a, kulukohustuste maksimummääraga 3 786 miljonit eurot (2011. aasta hindades), mis sätestatakse mitmeaastase finantsraamistiku määruhes.

2.10 Ka riiklikel kosmoseagentuuridel on oma Maa seire süsteemid. Komisjon märgib oma teatistes, et need agentuurid ei ole suutnud siiski leida viisi, kuidas teha koostööd seoses keskkonnaseire jätkuvate operatiivprogrammide rahastamisega. Sellise seire jätkamise vajadus on ülioluline, arvestades järjest suurenevat poliitilist survet riigiasutustele võtta keskkonna, julgeoleku ja kliimamuutuste valdkonnas vastu teadmistel põhinevaid otsuseid ja järgida rahvusvahelisi kokkuleppeid.

3. Üldised märkused

3.1 Copernicuse/GMESi kosmoseprogrammi on alates 2005. aastast kuni praeguseni arendanud Euroopa Kosmoseagentuur, kes on projekti iseseisvalt rahastanud ligi 2 miljardi euroga, mida täiendavad ELi seitsmenda raamprogrammi kosmoseteema fondid ja ligi ühe miljardi euro väärtuses esialgsete toimingute fondid, mis tähendab, et tänaseni kulutatud ja 2013. aasta lõpuni planeeritud kogusumma on 3,2 miljardit eurot.

3.2 Põhjenduses 17 märgitakse, et võttes arvesse programmi mõõdet, tuleks programmi rakendamine delegeerida mõnele üksusele, kellel on asjakohane tehniline ja kutsealane suutlikkus ja kellest mõnda on nimetatud järgnevas põhjenduses 18. Operatiivetapi eduks on seega vajalik, et käesoleva määrusega seotud halduskokkulepetes võetaks arvesse Euroopa tegelikku suutlikkust satelliitide ja nende andmete kasutamise vallas. Põhjenduses 18 ei mainita kaht satelliitide alal planeerimis-, tegevus- ja haldussuutlikkust omavat peamist osalist –Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) ja Euroopa Meteoroloogiliste Satelliitide Kasutamise Organisatsiooni (EUMETSAT).

4. Konkreetsete märkused

4.1 Mõned Euroopa riigid on kosmosesektoris koondunud kahte suurde organisatsiooni: Euroopa Kosmoseagentuuri ja Euroopa Meteoroloogiliste Satelliitide Kasutamise Organisatsiooni. ESA, kellel on enam kui 4 miljardi euro suurune aastaelarve ja ligi 2 250 töötajat (2011), on arendanud ja juhtinud suurt hulka keskkonnasatelliite (ERS, Envisat, Cryosat, SMOS, GOCE, SWARM) ja välja arendanud Euroopa meteoroloogilised satelliidid Meteosat, Meteosat Second Generation ja Met-OP. Lisaks säilitab ja jagab ESA andmeid kolmandate osapoolte paljude missioonide kohta. EUMETSAT (Euroopa Meteoroloogiliste Satelliitide Kasutamise Organisatsioon), kelle aastaelarve on ligi 300 miljonit eurot ja töötajate arv 280 (2011), tegeleb täpsemalt meteoroloogiliste andmete väljatöötamise ja jagamisega.

4.2 Lisaks neile kahele suurele organisatsioonile on ka teisi ELi asutusi, kes on seotud Euroopa kosmosepoliitikaga, nagu tabelis näidatud (?).

Asutus	Peamised tegevusalad	Eelarve ja personal (2007)
Euroopa GNSSi Agentuur (GSA)	Euroopa satelliitnavigatsiooni-programmide juhtimine (nt Galileo)	5,4 miljonit (2009) – 50 töötajat
Euroopa Liidu Satelliidikeskus (EUSC)	ELi toetamine satelliidifotode analüüsimisel	16 miljonit (2011) – 100 töötajat
Euroopa Keskkonnaamet (EEA)	Keskkonnaküsimuste integreerimine majanduspoliitikasse	41 miljonit (2012) – 220 töötajat
Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EMSA)	Tehnilise ja teadusliku abi andmine ELi õigusaktide väljatöötamisel meresõiduohutuse ja -reostuse kohta	54 miljonit (2010) – 200 töötajat
FRONTEX	Liikmesriikide tegevuse koostöökoostamine seoses piiride julgeolekuga	22 miljonit (+13 reservis) – 170 töötajat
Euroopa Kaitseagentuur (EDA)	Koostöö kaitse- ja relvastusvõime vallas	31 miljonit (2010) – 100 töötajat
Euroopa Teadusnõukogu (ERC)	Seitsmenda raamprogrammi osa. Euroopa teadusuuringute ja pädevuste toetamine	32 miljonit (2009) – 220 töötajat
Teadusuuringute Rakendusamet (REA)	Seitsmenda raamprogrammi erinevate kavade hindamine ja haldamine	31 miljonit (2009) – 349 töötajat

4.3 Ülaltoodud arvud võtavad kokku ELi asutuste, ESA ja EUMETSATi praeguse tegevussuutlikkuse satelliitide vallas. Komisjon peab seoses programmi nõudmistega võtma arvesse kõiki olemasolevaid vahendeid ja ametioskusi.

4.4 Põhjenduses 18 ei mainita nende osapoolte hulgas, kes Copernicust rakendavad, eraldi ESAt ja EUMETSATi. Võttes arvesse artiklit 11, on vaja nad määrusesse lisada.

4.5 Kavandatava määruse artikli 12 punktide 4 ja 5 kõhklev sõnastus („või delegeerida“) tuleb muuta kindlaks („delegeerib“).

(?) Allikas: PACT-European Affairs.

4.6 Artikli 2 punktides 1b ja 4b määratleb komisjon Copernicuse programmi peamiste eesmärkide seas majanduskasvu ja tööhõive suurenemise.

4.7 Komitee on eelnevaga nõus, kuid palub selle elluviimiseks näha ette konkreetset ja asjakohased algatused. Eelkõige on vaja võtta konkreetseid meetmeid (*downstreaming*), mis määravad tootmistegevuse lisaväärtuse. Levitada teavet, soodustada süsteemi pakutud teabele võimalike rakenduste arendamist, levitada teadmist Copernicuse potentsiaali kohta – need on peamised tegevused, mis tuleks käesolevasse määrusesse lisada, viidates eraldi meetmetele, mida on vaja võtta nimetatud eesmärkide saavutamiseks.

Brüssel, 16. oktoober 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE
